

урвесто, посипано съ кжсове отъ тухли, керамиди, градивни камъни и хоросанъ. Най-сетне трудътъ надви, но оказа се, че Градището е обрасло съ буйни глогове, повои, габеръ, драки, трънки, повитъ, дрѣнъ, че мъчно можеше да се намѣри и то на една опасна скала между два дола. На помощъ дойде единъ харваловчанинъ, който случайно минаваше тѣдѣва. Трѣбваше горскиятъ и харваловчанинътъ да губятъ цѣль часъ, докле намѣрятъ любимата старина на иманяритѣ. Съ голѣма мъжа тѣзи работни люде разваряха съ ржце бодлитѣ, докле всички се провремъ до градището. Копачкитѣ на иманяритѣ бѣха улесненили нашата работа. Много зидове намѣрихме разкрити и дори продупчени.

Градището е построено на тѣсенъ и урвестъ гребенъ съ носъ 10 — 12 метра въ ширина и около 50 метра въ дължина по билото на гребена. Изходъ има само нагоре къмъ близкитѣ колиби Харваловци. Дебелитѣ зидове се подаватъ повече въ долната частъ на сградата на югъ; севернитѣ стени отдавна изчезнали въ дълбоката пропасть. Долната запазена частъ показва зидъ дебелъ 70 см., високъ надъ земята 1'20 м., дължина 2½ метра на жгъла, а дължината на сградата, която стига до конски пжтъ — 50 метра. Харваловскиятъ помагачъ ни заведе по една прѣка, обрасла пжтека по плещитѣ на рѣта къмъ южния долъ и каза: „Това е водопровода къмъ градището“. Наближихме дола и намѣрихме откритъ водопроводъ, изиданъ отъ бѣли тухли ^{18/20} сантиметра, порѣсени съ ситни червени зрънца преди изпичането. Тухлитѣ сж правени и печени на 5 километра далечъ — долу въ Мариинскитѣ лозя въ мѣстность Грѣнчареврѣтъ. Откритиятъ край на водопровода показва мѣстото въ дола, гдето е хваната бистрата вода. Харваловскитѣ селяни отъ много години идѣли тука и изкопавали потрѣбнитѣ имъ яки тухли, които отнасяли въ домоветѣ си. И ние откопахме 3 тухли и отнесохме ги въ общината на с. Мариино за читалищния музей.

На питането, защо близкитѣ колиби се наричатъ Харваловци, човѣкътъ вдигна раменѣ; обаче, той знае, че тѣхнитѣ прадѣди отъ старо време били задължени да служатъ въ Градището като стражари. Отъ това може да се разбере, че тѣ сж тѣй нареченитѣ харбалии, които въ турско време, въоржжени съ харби, пазѣли прохода по рѣката. Така се изяснява, че името Харваловци произлѣзло отъ харбалийци — стражари, въоржжени съ харби (кжси копия).

Като се сжди по хоросана, тухлитѣ, градежа и други остатъци, съ които е покрита цѣлата урва, може да се каже, че Градището е било византийска стражарница, каквато е била онази при с. Костель (Кастель), еленско. Такива има въ опаснитѣ порѣчия изъ политѣ на Балкана; такова, както